

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegraful Român este Duminică și Joi, la fiecare două săptămâni cu adăugul Poștei. — Prenumeratiunea se face în Sibiu la expeditorul poștei, preafară la c. r. poșta cu bani gaț prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Prețului prenumeratiunii pentru Sibiu este preafară 7 fl. v. a., iar preafară o jumătate de anu 3 fl. 50 cr.

Nr. 29.

ANULU XXV.

Sibiu 1426 Aprile 1877.

Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia preafară unu anu 8 fl., iar preafară o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru străinătate preafară 12 fl., preafară o jumătate de anu 6 fl. v. a. Inseratele se platesc pentru întâia oară cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela sinodulu archidieceșanu.

Siedintia a VI din 8/20 Aprile.

Siedintia se deschide la 8 1/2 ore sub presidentulu ordinariu. De notariu alu siedintiei se denușese Sabinu Pro;  r insemnarea vorbitorilor po și contr'a se conșede notariloru G. Siag u și B. Baiulescu.

Notariulu Duvlea cetesce protocolulu siedintiei  enute in 7/19 Aprile.

Dep. P. Cosm'a observa, ca protocolulu in cestiune nu conșiene totu ceea ce s'a petrecutu in siedintia ultima si in deosebi, elu nu conșiene unele propuneri parte facute in scrisu parte cari aru fi avutu sa se dea in scrisu. De aceea, densulu privesce protocolulu de necompletatu si neispravitu. Propune deci a se amana verificarea si autenticarea seu sa se conșreda unei comisiunii ad hoc spre verificare.

Presidentulu reflect za, ca in protocolu se cuprinde totu ceea ce s'a vorbitu si hotariu in siedintia ultima, afara de cate-va propuneri in scrisu, cari si ele usioru se potu induce in protocolu. Deci spre a economis  cu tempulu aru dor  sa se autentice protocolulu in siedintia de fatia adaugendu, ca este neaperratu a induce in protocolu propunerile facute si primite c  conșle ale sinodulu.

Dep. N. Pope'a dice, ca predarea protocolulu spre verificare unei comisiunii ad hoc, lesn  aru put  d  nascere la nedumeriri si nemultiamiri. Spriginesce deci parerea presidentulu.

In urm'a mai multoru observări si clarificări, protocolulu in cestiune se verifica si se declara de autenticatu.

Presidentulu presinta inaltulu respunsu alu Altetiei Sale Archiducelului Albrecht trimisu sinodulu in urm'a telegramei de felicitare in caus'a jubileulu de 50 ani. Inaltulu respunsu se cetesce in limb'a germ na si apoi in cea rom na. Sinodulu se radica unanimu intre vii manifestări de unu intreitu: „sa trai asca!” La dorintia generala, telegrama tramisa din partea sinodulu din preunsa cu inaltulu respunsu se inducu la protocolu in tóta intinderea.

Presidentulu presinta inventariulu si bugetulu tipografiei archid. p na la sfersitului lui Decembre 1878 cu observarea, ca ratiocinierele comisiunii s'afac depuse la cass'a  pitropiei archid.

Inventariulu si bugetulu se predau comisiunii financiare.

Dupa aceea Presidentulu presinta: Petitiunea lui Gligoru Semedru et consortes din Vinerea pentru esmiterea unei comisiunii in caus'a averei bis. de acolo.

Petitiunea lui M. Muciu si G. Economu c  rudeni ai felicitulu Archiepiscopu si Metropolitu, Marelui Andreiu, pentru unu ajutoriu din lasamentulu reposatulu in Domnulu.

Rugarea comunei bis. din Ulmi, protopopiatulu Devei, pentru unu ajutoriu in caus'a zidindei biserici de acolo.

Rugarea parochului si catechetulu Sfetea din Brasiovu pentru o remuneratiune anuală.

Aceste petitiuni se predau comisiunii petitiunare.

Nefiindu alte esibite de presențatu:

Dep. Filipescu face următoarea propunere:

Conclusulu sinodulu de sub Nr. 68 ex 1877 se estinde si asupr'a depoziteloru ce se afla la  pitropia archidieceșana si care declar ndu-se de urgentu numai dec tu se pune la ordinea dilei si se decide a se face unu bilantiu generalu in forma de estrasu asupr'a depoziteloru.

Dep. Sim. Piso: Lu ndu in considerare, ca raportorulu scolariu Dr. Ios. Hodosiu si secretariulu N. Nicanoru Fratesiu suntu insarcinati cu numeroșe afaceri; — propune a se vot  c  relutu anulu de cuartiru si anume pentru Hodosiu 300 fl., i r pentru Fratesiu 150 fl.

Propunerea se predă comisiunii financiare.

La ordinea dilei este: Raportulu com. petitiunare. Raportorulu Moise Lazaru raport za asupr'a urm tozeloru petitiuni.

a) Rugarea comunei bis. din Muresiani pentru o subventiune spre a imbunat ti starea materiala a parochului si protopopulu din M. Osiorheiu. Si comisiunea petitiunara propune a se dă rugarea comisiunii organiz toare.

Dep. E. Macelariu propune a se insarcin  consistoriulu archid. cu studiarea stărei lucrulu si a face propuneri motivate la sinodulu viitoriu.

Dep. S. Piso observa, ca cu chipulu acest'a s'aru prea amana realizarea dorintiei juste din petitiune si de aceea propune a se dă petitiunea la comisiunea pentru propuneri.

La votarea facuta asupr'a acestoru trei propuneri, se primesce propunerea lui E. Macelariu.

b) Petitiunea comuneloru biser. S n-Petru si Sacelu, protop. Hatiegului, pentru unu ajutoriu la zidirea unei scóle confessionale. Comisiunea pet. propune: la impartirea ajut zeloru pentru comunele serace bis., consistoriulu archid. sa ia petitiunea in considerare.

Dep. Ratiu observa, ca scólele din protopp. Hatiegului se afla intr'o stare deplorabila si da deslusiri asupr'a comuneloru bis. din cestiune. In sfersitu propune a se vot  unu ajutoriu pentru comunele petente.

Dep. P. Cosm'a nu trage la indolia ceea ce a afirmatu autovorbiatorulu; reflect za totusi, ca nu sinodulu ci consistoriulu este chematu a studi  starea financiala a comuneloru respectiv. Dreptu aceea propune a se dă petitiunea consistoriulu archid. spre a se lu  in considerare cu ocașiunea impartirii ajut zeloru pentru scóle.

La votare se primesce propunerea dep. P. Cosm'a.

c) Rugarea comunei bis. din Rachisiu, protopp. Ungurasiulu pentru dob ndirea cameteloru dupa imprumutulu de statu spre zidirea unei scóle confessionale.

Se predă Consistoriulu archid. spre competentă afacere.

d) Invetiatoriulu scólei din Sighisior'a, M. Moldovanu, se r ga pentru o remuneratiune in bani. Comisiunea propune: Petitiunea sa se transpuna consistoriulu archid. spre a o luă in considerare la impartirea ajut zeloru pentru invetiatorii seraci.

Dep. Siandru spriginesce propunerea comisiunii adaugendu cate-va observări asupr'a stărei materiala a amintitulu invetiatoriu, care se plange a nu fi toștu impartasitu cu ajutoriulu cerutu in anulu espiratu.

Dep. P. Cosm'a reflect za, ca con-

sistoriulu este organulu competentu pentru a hotari asupr'a petitiunilor. Propune deci a se predă petitiunea consistoriulu archid. spre competentă afacere.

In urm'a mai multoru reflexiuni din partea dep. Trombitasiu si Mihalțianu:

Presidentulu face observarea ca se prea amana trebile cu asemenea cestiuni simple si formalit ti g le, in vreme ce numeroșele afaceri importante rem nu neresolvite. Se pretinde incheierea desbaterii si se primesce propunerea lui Cosm'a.

e) Comitetul bis. din Turd'a se r ga a se segregă pe s m'a bisericeiloru o portiune canonica de 26—30 jugere din mosia archidieceșei „Lobodasiu”, ce se afla pe hotarulu Turdei. Comisiunea pet. propune a se releg  petitiunea la consistoriulu archid. spre cercetare si informatiune si apoi a raport  despre starea lucrulu la sinodulu viitoriu.

Dep. Filipescu pled za pentru incuviintarea rug rei si pretinde cetirea petitiunii, ceea ce se si face. Dupa aceea, Filipescu propune a se transpuna petitiunea consistoriulu archid. spre considerare cu ocașiunea impartirii ajutoriulu pentru bisericele serace si sa se asigneze totu-odata o suma potrivita pentru cumperrarea de mosie.

Dep. Hanni'a observa, ca mosia „Lobodasiu” apartiene la unu fondu, a cărui destinatiune este normata. Dupa unele reflectări din partea lui Mihalțianu si din partea presidentulu, se primesce propunerea comisiunii.

f) Parochulu N. Tataru din Dancesiu se r ga pentru unu ajutoriu. Petitiunea se transpune consistoriulu archid. spre competentă afacere.

g) Profesorulu E. Prodanu se r ga pentru unu ajutoriu in bani, motiv ndu rugarea prin indelungat'a sea b la. Comisiunea propune votarea unui ajutoriu de 50 fl.

Dep. Cosm'a propune a se transpuna petitiunea consistoriulu archid. spre competentă afacere. Fagarasiulu pled za pentru urcarea sumei dela 50 la 100 fl. In urma se primesce propunerea lui Cosm'a cu adausulu: „cu recomandatie speciala.”

h) Suplic'a lui Lazaru Rovinaru din Valisior'a, prot. Gioagiulu I pentru a i se resolv  acus'a inaintata consistoriulu archid. contr'a parochulu de acolo, Petru Laslo. Se transpune consistoriulu archid. spre competentă afacere.

i) Rugarea invetiatoriulu Const. Chirtesiu din Ibanesci spre a fi deliberatu de sub sentintia consist. archid. de sub Nr. 1905 si pentru a fi restituitu in postulu seu de invetiatoriu. Se predă consistoriulu archid.

k) Suplic'a lui N. Bersanu, preotu si invetiatoriu in Orestia pentru unu ajutoriu. Suplic'a se transpune consistoriulu archid. spre luare in consideratiune la impartirea ajut zeloru destinate pentru invetiatori.

l) Representatiunea din suburbiulu „P rt'a Turnulu” in Sabiu se r ga in caus'a introducerei capelanulu alesu. Comisiunea propune sa se transpuna consistoriulu archidieceșanu c  senatu stensu bis. cu insarcinarea a decide odata in modu definitivă acest  afacere.

La rugarea unui deputatu:

Presidentulu deslusiesce starea lucrulu in obiectulu din cestiune adau-

gendu, ca in urm'a urmeloru, afacerea capelanatulu respectivu a ajunsu in forma de apelatiune la consistoriulu metropolitanu, care a hotarit  a se cere dela consistoriulu archid. t te actele relative la afacerea amintita.

Dep. Schiau primindu partea prima a propuneri facute de comisiune propune a se lasă afara partea a dou a.

Dupa cum er  de prevediutu, obiectulu in cestiune a datu nascere la desbateri si controverse, dupa parerea n ștra, mai multu infocate dec tu practice. Reproducemu pe scurtu ceea ce s'a petrecutu si vorbitu.

Dep. Sim. Piso arata deosebirea ce exista intre cauzele administrative si cauzele judiciare si dupa mai multe reflectări asupr'a observărilor dep. Schiau, in sfersitu declara, ca nu i rem ne dec tu sa nege consistoriulu metropolitanu competentia a decide in acest  afacere exclusivu administrativa adaugendu, ca amestecarea consistoriulu metrop. in afaceri administrative, ce apartienu la  parchii, aru fi cea dint iu lovire data  conomiei dieceseloru si resp. archidieceșei.

Dep. Cosm'a dice, ca nesciundu ce va hotari consistoriulu metrop. in obiectulu de fatia, nu p te acceptă propunerea comisiunii. Apoi cite za unii  șș. din stat. organicu, in care s'aru recun șce competentia consist. metr. că a trei a instantia in asemenea afaceri. Observa, ca consist. archid. a comisă o mare gresiéla, intarindu candidatulul minorit tiei in contr'a legiei, care cu chipulu acest'a s'a violatu. Propune deci a se transpuna reprezentatiunea consist. archid. spre a o inapo  petentiloru.

Dep. Patiti'a arata abnormit tile si anomaliele ce prea usioru s'aru ivi dandu fia-cărui petentu singuraticu dreptulu de a alerg  cu apelatii la consist. metr. dicendu, ca totu-deun'a se va fi afl ndu unu s u alta partița s u individuu nemultiamitu cu sentintia consistoriulu archid. care in modulu acest'a perde ori-ce valóre, nefiindu in stare sa duca in deplinire conșle aduse. Combate afirmarea, ca s'aru fi violatu legea dicendu, ca votantii cari la alegerea capelanulu aru fi alțautu o mica majoritate aru fi fostu in mare parte sedusi prin coruptiuni si promisiuni ilegale si ca consist. archid. a urmatu legiei, intarindu pe candidatulul minorit tiei in virtutea dreptulu ce are de a deprimă abuserile si a int ri pe candidatii cei mai calificati. Pe scurtu resuma, ca dec  t te nimicurile suntu apelabile la consist. metrop, atunci consist. archid. care singuru este competentu a esecut  afacerile administrative ale archidieceșei, nimicu nu va mai pot  duce in deplinire, avendu fia-care dreptulu sa apeleze.

Dep. Cosm'a retrage propunerea sea, primindu ceea a dep. Schiau.

Dep. Elia Macelariu dice, ca prin conclusulu comisiunii se viol za si se ignor za prescriptele stat. org. Dupa unele observări declara, ca recun șce apelabilitatea acestoru feliu de petitiuni la cons. metr. si primesce propunerea dep. Schiau.

Dep. archim. Pope'a declara caus'a in cestiune de f rte importanta. C  unulu ce totu-deun'a a operatu si va aper  cu deplina conscientiositate autonomiă archidieceșei si c  fiu credinciosu alu bisericeii si impreuna lucratoriu la compunerea si sustinerea in vigóre a stat. organicu dice, ca este

nemulțamitu cu principiile și parerile unor a dintre antevorbitori. Recurge la canone, unde este garantată autonomia eparchiilor în afaceri administrative adăugându, ca stat. org. este unu eflucsu alu canoanelor bisericești ortodoxe. Apoi citeza §. 167 din stat. org., unde sta apriatu, cari cause cadu în competența consistoriului metrop. și ca senatul scol. metr. nu are decât a decide în afacerile *școlilor comune* ale întregii metropolii și a susține unitatea și integritatea școlilor precum și deciziunea în cauzele apelabile și disciplinare ale profesorilor din școlile eparchiale. Oratorul continua cu citarea §§. 3, 8, 11, 16, 23 pct. 1 și 15, §. 43 pct. 3, §§. 40, 45, 46, 50, 54 etc. etc. din stat. org., unde sta espresu, cari cause sunt apelabile. În sfersitu observa, ca până la interpretarea stat. org. prin organul competent, care este congresul național bis., consistoriul arhid. are dreptul a interpreta legea, după cum cugeta ca aru fi mai bine și ca dreptul de a *intări* pe oficialii bisericești din arhidieceșă: protopopi, preoți, diaconi etc. aparține exclusiv la consistoriul arhid. în întielesul literar și logic al stat. org.

Dep. Z. Boiu și Trombitasiu, din motivu, ca cestiunea competenței este de însemnatate deosebită și ca recere unu studiu profundu convinu în parerea, a se continuă desbaterea resp. a se amână până într'o conferință confidentială pe după amedi.

Presidentulu 'și rezerva dreptul a se exprima în cestiunea controversată și promite a lua parte activă la ținend'a conferința confidentială.

La dorința generală se amână deslătarea asupra competenței pe o conferință ținendă la 5 ore după amedi, unde clarificându-se lucrul, în ședința următoare publică sa se pōta apoi decide asupra meritului și cauzei speciale ce a datu ansa la cestiunea de competență.

m) Comisiunea petiționară raportēza apoi asupra petițiunii comitetului parohialu din Desiu pentru unu ajutoriu la zidirea bisericești de acolo. Comisiunea propune a se transpune cons. arhid. spre considerare la impartirea ajutoarelor pentru bisericile serace.

Dep. Trombitasiu primesce propunerea, înse cu adausul: a concurge cu unu ajutoriu mai însemnatu.

Dupa deslusirile date de dep. archim. Pope'a se primesce propunerea comisiunii cu adausul dep. Trombitasiu.

n) Dr. Vas. Sabo, mediculu „Seminarului Andreianu” se rōga pentru urcarea remuneratiunii dela 200 la 400 fl. respective pentru cuartiru gratuit în casele arhidieceșei diu strad'a Urezului, unde locuiesce de mai multi ani.

Rugarea se transpune cons. arhid. spre informațiune și raportare la sinodulu viitoriu.

o) Sim. Munteanu din Finciș se rōga pentru unu ajutoriu de bani.

Petițiunea se transpune cons. arhid. spre competența afacere.

Presidentulu pune la ordinea dilei raportulu comisiunii organizatōre. Raportorulu dep. R. Patiti'a raportēza precum urmēza:

a) Petițiunea comitetului protop. alu Branului pentru a se susține și pe viitoriu numirea „protopresbiteratulu Branului” și nu alu „Bârsei”, după cum se hotărise în sinodulu anului trecut.

Se incuviințēza cererea și numirea „protopresbiteratulu Branului” se declara de oficiōsă.

b) Comit. bis. din Tientiari se rōga a rămâne și pe viitoriu cā facendū parte din protopopiatulu Brășiovului. Se incuviințēza.

c) Proiectulu elaboratu de cons. arhid. pentru dotarea protopopiatelor de arondatu. Comisiunea propune a se redă proiectulu cons. arhid. spre a cere informațiuni dela organele com-

petente (sinodele protopp.) și spre a asterne la procsimulu sinodu unu proiectu.

Presidentulu observa, ca este vorb'a nu de vechile protopopiate, ci de protopopiatele arondande, și astfelu organele competente lipsesc.

Dep. Boiu dice, ca în anul trecut, arondarea s'a sistat și amânatu până sa se enuncie congresulu naționalu, care înse nu s'a ținutu. Amânându astfelu lucrul de pe unu anu pe altulu, administratiunea suferă, nefindu afacerile regulate și va suferi, pe câtu tempu vomu continuă amână cele mai vechi cestiuni ad calendas grecas sub diverse preteste. Deci propune primirea proiectului *en bloc*.

Dep. Hani'a declara proiectulu de forțe mancu susținendū, ca veniturile unoru protopopi suntū întreitū mai mici decum se vedu computate în proiectulu de fatia. Dreptu esemplu aduce protopopiatulu seu, despre care si-a cascigatu experiență. Dep. Hani'a continuă dicându, cā sa se amâne hotărirea asupra proiectului până va trece congresulu peste cestiunea arondării. Din aceste considerante primesce propunerea comisiunii.

Presidentulu reflectēza ca datele asupra dotațiunii adeveratu ca nu suntū și nu potū fi esacte, suntū înse aprocsimative. Apoi observa, ca nu s'au computatū decâtū veniturile sigure și ca datele din proiectu se referesc la nou arondandele protopopiate, unde apartienū numeroșe comune, cari mai nainte au facutu parte din alte protopopiate. Prin urmare, dep. Hani'a, neavendū la dispozițiune datele asupra veniturilor din comunele arondande la protopopiatulu seu, nu pōte afirmā, ca veniturile unoru protopopiate aru fi întreitū mai mici decum suntū computate în proiectu pe temeiulu datelorū incurse la consistoriulu arhid. relative la nōuele protopopiate.

Dep. Diamandi declara cestiunea de delicatā adăugendū, ca proiectulu nu este esactu, înse nu spre pagub'a protopopilorū, dintre cari unii se bucura de venituri anuale de câte 4—5000 fl. în vreme ce conformu proiectului cei mai bine dotați protopopi nu aru avē venituri mai mari de 2000 fl. Sa puna fia-care protopopu mână pe conștiință și sa dica, ca nu are mai mari venituri decum suntū cele proiectate, atunci densulu este gat'a a votā câte 3000 fl. pentru toti protopopii, cari voru trimite la fondurile arhidieceșei totu ce au încassatū în decursulu anului. (Claritate și aprobări).

Dep. Ratiu combate afirmările antevorbitorului dicându, ca pentru 800 fl. pe anu lea sistemisatā este învōitu a renunțiā la tōte veniturile până si la unu ou de gâina în favorulu fondurilor arhidieceșane.

Primesce propunerea dep. Z. Boiu. Dupa ce mai vorbesc dep. Cosm'a și Gaetanu:

Dep. Filipescu face următoarea propunere:

Veniturile protopopilorū sa se statoreșca în modulu urmatoriu:

1. Dreptu cā parochu primariu la parochi'a sistemisatā în resiedinți'a protop. seu dēca nu, recompensat cu lea de după o parochie de cl. III.

2. Ajutoriulu de statū.

3. Diurnē pe di de 5 fl. v. a. și spesele de caletoria cu ocașiunea vizițiunii canonice a parochiilorū și a școlilorū.

4. Tacsele cuviințōse dela cununati, cari tacse se statorescu cu 2—5 fl. v. a.

5. Recompensu pentru afacerile scriptoristice la substernerea de dispensatiuni, după afaceri judecătorești și disciplinare; cele din urma sa se statoreșca prin sinodele ppesti.

Dupa unele deslusiri date de dep. Trombitasiu:

Dep. Bolog'a declara ajutoriulu de statū de nesiguru, — unu ajutoriu, care mână poimână s'aru putē detrage și

astfelu protopopii usorū aru putē rămâne scurtați în veniturile lorū.

Dep. Baiulescu dice, ca-i pare reu vedendū, cum afacerile cele mai însemnate se totu amāna de pe unu anu pe altulu sub cuventu de a le regulā cu o mare esactitate. Primesce propunerea dep. Boiu.

Dep. Diamandi reflectēza dep. Bolog'a, ca din momentulu în care ajutoriulu imperatescu se va sistā cum-va, atunci se nasce o cestiune cu totulu nōua. Acum înse, cāndu ajutoriulu amintitū esista nu întielege, pentru ce sa nu ne întemeiemu motivele contr'a proiectului pe presupuneri, cum face dep. Bolog'a.

Presidentulu recomanda propunerea dep. Boiu din mai multe motive.

Dep. Boiu dice, ca dēca voimū sa vedemū dotarea și arondarea odată ispravitā, atunci putemū; dēca înse nu voimū, atunci proiectele voru calatori dela Nanu la Branu și decisiunile se voru amānā în nesfersitu. Trebuie sa ispravimū odată — continua oratorulu, — dēca cste sa vedemū preducendū-se o miscare intensivă și binefacătoare între organele diverse ale bisericești din arhidieceșă și metropolie, dēca este sa vedemū realizându-se unu progresu înositu de fapte reale și nu de formalități scrise și tiparite. Calculii, cari au servitu de basa la computarea dotațiunilorū ppesti, suntū forțe moderati și nu esagerati, după cum s'a afirmatū fără temeiū. După aceea, oratorulu combate ceea ce a disu dep. Bolog'a și adăuge, ca dep. Hani'a nu scie și n'a avutū de unde scī starea faptică a lucrului, de ore-ce la protopopiatulu d-sele — conformu nōuei arondări — voru apartienē resp. se voru luā mai multe comune, cari adi apartienū resp. se voru încopciā la alte protopopiate. Dreptu aceea, experiențele, de cari vorbesce dep. Hani'a, nu suntū întemeiate pe datele ce a avutū consistoriulu arhid. la dispozițiune cu ocașiunea compunerei proiectului din cestiune. În sfersitu, reflectēza dep. Trombitasiu dicându, ca darea proiectului la nōuele sinode ppesti competente, cari astadi nici ca esista, aru formā unu meru de cērtā. Amānarea decisiunii asupra proiectului ad calendas grecas, după cum dorescu unii din condeputati, — amānarea acēst'a este identică cu o stagnatiune forțe pagubitoare, de care densulu nu voiesce a se face responsabilu.

Cu aceste se incheie desbaterea asupra proiectului pentru dotațiunea protopopilorū.

La votare se primesce propunerea dep. Boiu cu o majoritate mare.

d) Raportorulu comisiunii organizatōre raportēza asupra cestiunii arondării.

Dep. Cosm'a cā raportorulu alu majorității din comisiune apara propunerea, prin care se decide reintregirea unoru protopopiate, unde amānarea reintregirii aru fi mai pagubitoare și unde protopopiatele nu aru suferi mari schimbări în urm'a arondării.

Dep. Racuciu propune, cā dēca nu s'aru ținē congresulu nici până la 15 Octomvre anulū curențu, atunci consistoriulu arhid. sa dispuna arondarea protopopiatelorū conformu conclusului adusu de sinodulu anului trecut.

Dep. archim. Pope'a și Diamandi spriginescu propunerea dep. Racuciu.

În urm'a unoru observări din partea dep. Sim. Piso, Patiti'a și Cosm'a:

Presidentulu pune propunerile la votu și se primesce propunerea dep. Racuciu cu mare majoritate.

Fiindu tempulu înaintatu, ședința se ridică la 1³/₄ ore.

La ordinea dilei: raporturile comisiunilorū.

Ședința a VII din 21 Aprile.

Ședința se deschide la 9 ore. Se cetesce protocolulu ședinței trecute și se autentica cu unele modificatiuni.

Se presentēza din partea presi-

diului cererile pentru concediu alu dep. V. Piposiu și R. Patiti'a. Concediulu li se acōrda.

Dep. Hani'a interpelēza pe presiidiu în privința implinirii conclusului sinodalu din 18 Aprile 1876, care se refera la o rugare a comunei Gusteritia pentru unu ajutoriu din fundatiunea Siaguniana spre a-si completā zidirea bisericești începute. Prin numitulū conclusu rugarea gusteritienilorū s'a hotaritu a se transpune comisiunii administrative a fundatiunii spre deosebitā consideratiune. Nefacendū-se până acum nimicu în acēstā privință, interpellantele întrebă, dēca presiidiulu va face dispozițiunile cā sa se dea numitei comune, ajutoriulu cerutu.

Presidentulu raspunde ca lasamentulu repaus. Metropolitulu Andreiu înca nu s'a transpusu comisiunii administrative în tōte formele. Comisiunea administrativă se va întrunī câtu mai curendu pentru afacerile selesi atunci negresitu se va luā actu și despre conclusulu sinodalu amintitū. Interpellantulu se declara mulțamitu.

Dep. V. Baiulescu face o propunere motivată, care cere cā pe viitoriu la concursule pentru posturile de protopopi sa aiba preferința acēst'a, cari au facutu studii pedagogice, istorice, teologice, la o universitate, și au fostu 5 ani parochi. Se da comisiunii pentru propuneri.

Dep. Z. Boiu face următoarea propunere: avendū în vedere ca § 6 din regulamentulu provisoru pentru examinarea candidatilorū de invetiatori, precum și § 6 din regulamentulu provisoru privitoriu la esamenule de calificatiune ale candidatilorū de preotie în arhidieceșă, ingreuiēza bun'a și promptā administratiune bisericeșcă și școlară și alterēza drepturile canonice ale archieppului, resp. ale archiepiscopiei fatia de candidatii de preotie și invetiatorie, propune: § 1 alu ambelorū regulamente provocate mai susu sa se modifice astfelu: *esamenule de calificatiune... se voru ținē de regula de 2 ori în anu, și adēca în 25—28 Februaru și 25—28 Augustu c. v.; iēr' § 6 din ambe regulamentele: gravamine în contr'a admiterii cui-va la esamenulu de calificatiune suntū a se îndreptā cātra persōn'a archieppului, eventualminte cātra sinodulu arhidieceșanu.*

Recursurile în contr'a neadmiterei la esamenu se facu până acum la consistoriulu metropolitanu. Acēst'a înse este după parerea vorbitorului unu inconvenientu. Cāci se pōte întemplā cā de consist. metr. care nu cunōșce asiā bine referințele speciale ale arhidieceșei, sa fia cine-va admisu la esamenu, pre care archieppulu l'a reieptatu. Consist. metrop. pōte delegā altu consistoriu pentru examinare, și acēst'a da si atestatulu de calificatiune; prin acēst'a înse s'aru jignī drepturile dieceselorū autonome. Recomanda propunerea sea spre a se dā comisiunii de propuneri. Se primesce.

Urmēza la ordine obiectulu pertractatu dar' nehotaritu în ședința de Vineri, cu privire la apelatiunea parochienilorū dela Pōrt'a Turnului din Sabiiu. Cu privire la acēstā apelatiune, care cere întregirea postului de capelanu, care de mai multu tempu este în suspensū, comisiunea pentru propuneri propuse în ședința de Vineri a se transpune consistoriului cā senatu bisericescu, cu însărcinarea de a regulā acēstā afacere în modu definitiv; iēr' dep. Schiau propuse simplu: *sa se transpuna consistoriulu arhidieceșanu.* La acēstā propunere dep. S. Piso face amendamentulu: *sa se transpuna apelatiunea respectivilorū consistoriulu arhidieceșanu, cu adausul ca în caus'a din cestiune sa decida în sfer'a de competență, de ore-ce apelatiuni la consistoriulu metropolitanu în contr'a decisiunilorū consistoriulu eparchialu în caus'a de alegeri de parochi, capelani etc. nu au locu, ci numai la sinodu.* Cestiunea desbatutā tempu îndelungatu în sie-

dintîa de Vineri, avea să se puna Sambată după cuventul din urmă alu propunătorilor la votu. Din partea unora deputați înse se susțin, ca cestiunea n'a ajunsă așă departe și astfel se nască o desbatere lungă și de puțin interesu asupra punctului, ca până unde a ajunsă desbaterea în ședința trecută. Acestu punctu terminatu s'a decisu a se formulă propunerile făcute încă odată și a se desbata de nou asupra lor. Se întâmplă.

Dep. *Hodosiu* arată ca în statutul organicu se vorbește despre cauze apelabile și apelate, fără ca să se enumere tacsativ, cari sîntu cauze apelabile, și cari neapelabile la consistoriulu metrop. Cătu pentru casulu concretu, este întrebarea ca, potu-se face în modu definitiv întaririle capelanilor și parochilor, din partea consistoriului eparchialu? După parerea sea consistoriulu decide în ambe casurile în modu neapelatu, căci în statutulu org. unde se vorbește despre agendele senatului bisericescu se dice: consistoriulu bisericescu are de a întări pe unulu din 3 candidați. Agendele senatului bisericescu alu cons. metr. sîntu a decide finalmente cauzele apelate, după cum spune § 167 din statut; cari sîntu acele cauze înse nu se enumere. La senatulu scolaru metrop. se dice între altele, ca are să judece în cauzele disciplinare apelate dela consistoriulu eparchialu. Aia dar' ce-va siguru nu avîm. Vorbitoriulu deci propune: a se însărcină consist. archid. a prezenta la proximu congresu unu proiectu de regulamentu, în care să se cuprindă cari sîntu cauzele neapelabile dela cons. archid. la celu metropolitanu, ier' până atunci să se observe usulu de până acum; întielegendu vorbitoriulu usulu așă, că consistoriulu eparchialu să-și întarască definitiv pe parochi, capelani și învetiatorii sei.

Dep. *Cosm'a* încă susține ca nu toate cauzele cari se afla la forulu bisericescu consistorialu sîntu neapelabile. A hotărî înse asupra acestui punctu este chiamatu numai congresulu, nu sinodulu. Statutul org. în privința acest'a nu este clar; ba unde stătoresce principiile generale despre competența forurilor, se poate explica mai multu în favorulu păreri, ca cestiunea de fată este apelabilă. Face deci propunerea: convingendu se sinodulu din informațiunile date de presidiu ca, caus'a stă sub apelatiune și nevoindu a se dimita la interpretarea legi, petitiunea se reda petenților, ier' consistoriulu să facă unu proiectu pentru casurile apelabile, și proiectulu să se asterna congresului viitoru; până atunci să meargă lucrulu înainte pe calea sea.

(Va urmă.)

Sinodulu gr. or. român alu diecesei Caransebesiului.

(După foi'a locala: „Szövényer Zeitung.“)

În duminică Tomei s'a deschis sinodulu diecesei caransebesiene în modulu îndatinatu. La 10 ore înainte de prîndiu s'a ținutu servitiulu divin în biserică catedrală celebratu prin P. episcopu Ioanu *Popasu* cu asistinta numeroasă, în urmă cărui s'a ținutu parastas pentru Marele și neuitatulu binefacătoru alu bisericii gr. or. române din Ungaria și Transilvania, arhiepiscopulu și metropolitulu Andrei baronu de *Siagun'a*, pentru Emanuelu *Gozsdu*, pentru avocatulu Demetriu *Hatieganu* și pentru comerciantulu Demetriu *Pet'a*. La 5 ore după prîndiu s'a deschis sinodulu în modu solemn. Presedintele episcopu în termeni simburosi și bine pronunțati atinsă progresulu făcutu până acum pe calea sinodala și cu deosebire celu din anul expirat, totu odată făcî atenta reprezentatiunea diecesana la însemnatatea proiectelor pregătite de consistoriulu diecesanu

pentru sinodu, binevîntăza deputatii, și deschide sinodulu de estu tempu cu rugarea, că lucrulu să se înceapă numai decatu. Se prezentă la vre-o 25 proiecte consistoriali și presidiali, cari se predă comisiunilor respective spre consultare și facerea de propuneri.

Cu acestea se încheie ședința prima.

Între reprezentanți sîntu șapte protopresbiteri, apoi d. d. Antoniu și Alesandru *Mocioni*, deputatii dietali Ștefanu *Antonescu* și Iuliu *Petricu*, precum și Vincentiu *Babesiu*.

În ședința următoare comisiunea scolară și face referad'a. Asupra raportului generalu despre starea școlilor făcutu de către senatulu scolaru s'a nascutu o discuțiune lungă și foarte infocată cu deosebire în celea ce privescu frecventarea școlei. Pentru progresarea în frecventarea școlei s'au făcutu mai multe proiecte. Totu odată s'au făcutu proiecte pentru platirea regulată a lefelor învetiatoresci, constatându-se, ca acestea s'au platitu regulatu numai învetiatorilor din comitatulu Carasiului. La propunerea dep. *Antonescu* sinodulu decide a se adresa în astfelu de casuri în linia prima la comisiunile comitatense școlare și administrative, ieră în a două la celelalte foruri mai înalte școlare și administrative. La recercarea comitetului școlariu comitatensu alu Timisiului cu privire la transmiterea unui reprezentante confesionalu la acelu comitetu, după o desbatere îndelungată s'a decisu, că lucrulu să se concrăda consistoriului diecesanu, care va avea a purcede în întielegere cu consistoriulu aradanu.

După acest'a urmă la ordinea dilei referad'a comisiunei bisericesci, din a cărei raportu se vede ca în diecesa Caransebesiului locuiescu în 311 parochii matre și 31 filii cu 58,261 câte 350,000 suflete. Acastă diecesa se împarte în diece protopresbiterate, cu 9 protopresbiteri, unu administratoru protopresbiteru și 435 preoți. După ce s'a luat la cunoscintă acestu raportu face unu deputatu tineru întrebarea, pentru ce nu e ocupatu definitiv postul de referinte stabilu salarisatu în senatulu bisericescu? Neavendu această întrebare nice formă de interpelatiune și nice a unei propuneri de sine statătoare, presidiulu o respinge îndrumându pre interogantele a se supune regulamentulu de casa făcându la tempulu seu propunere de sine statătoare seu interpelatiune.

După presedintele vorbește Babesiu și alți deputați sinodali pentru admisibilitatea la discuțiune a întrebărei făcute de deputatulu Rosinu. Într'aceea acestu deputatu predă presidiulu întrebarea făcută mai înainte numai cu gur'a acum'a în forma de propunere în scrisu. La întrebarea din partea presidiului, ca voiescu sinodulu a luă acastă propunere numai decatu la desbatere, majoritatea se dechiară pentru desbatere și presidiulu dechiară acastă propunere de conclusu.

Fiindu tempulu înaintatu desbaterea mai departe se amăna pe 4 ore după prîndiu.

După deschiderea ședinței și soluțarea unor formalități mai multi dintre deputați și cu deosebire V. Babesiu, într'o cuventare lungă, adeseori vehementă arată necesitatea de a se ocupa postul de referinte în senatulu bisericescu pe viață. Neluându-se în considerațiune dechiararea dlui episcopu ca pentru acestu postu deocamdata nu are barbați calificați afara de unulu, de care înse e lipsa aiurea, nebagându-se în sēma propunerea deputatului I. *Bartolomeiu*, că ocuparea acestui postu să se mai amăne și a deputatiloru *Antonescu* și *Petricu*, că pentru ocuparea acestui postu să se escrie concursu, — s'a făcutu votarea, după carea presidiulu enunția de conclusu alegerea numai

de către a unui referinte în senatulu bisericescu.

Revista politică.

Scirile telegrafice, de două zile încece delatura și îndoiel'a cea mai de pre urmă despre începerea dramei numita resbelulu orientalu. Duminică la 5½ ore s'ă departatu pajur'a rusăca de pre port'a ambassadei rusesci din Constantinopole. Nelidoff însărcinatu cu afacerile rusesci dimpreună cu personalulu ambassadei a plecatu în aceeași di spre Odess'a.

Marele Veziru a depesiatu Domnitoriulu Romaniei să se puna în întielegere cu generalissimulu Abdul-Cherim și să impedece trecerea rusilor prin Romani'a.

Așteptămu în totu momentulu să aflămu, deca guvernulu turcescu a pasitu cu astfelu de pretensiune și ce atitudine ia Romani'a în situațiunea cea dificilă în carea este pusă. „P. Corr.“ dice ca Romani'a e și acum decisă a rămâne neutră înse înarmată. Acest'a este caus'a de concentrăza trupe. De sine se întielege ca Romani'a nu va pute să se lupte și cu turcii și cu rusii. Pentru acest'a cu cei din urmă s'a întielesu asupra unei treceri prin țiera că omeni pacinici și că amici; cu cei dintăiu nu s'a pututu întielege, de ore-ce pretindu să li se respecte suzeranitatea. Aperia neutralității române este așă dăra îndreptată contra eventualelor incursiuni turcesci. Calafatulu că celu mai însemnatu punctu strategic, este întaritu bine cu scopu de a împedece trecerea turcilor pe pamentu românesc. — „Pressei“ i se scrie din Orsiov'a, ca la Craiov'a se va concentra unu corp de 20,000 spre a scuti Romani'a mica.

Alte foi susțin ca Romani'a, îndată ce turcii s'aru încercă să calce pamentu românesc, s'aru declară independentă și si-aru întorče armele contra Turciei.

Într'aceea o telegramă de alaltieri din Londonu asigură ca despartiminte mai mici de **trupe rusesci** sîntu dejă de luni (23 Apr. st. n.) în **București**; precădu din *Iassi* se telegrafăza ca Marele duce *Nicolaie* s'a îndreptatu cu o proclamațiune către români, prin care îi asigură ca trecerea armatei rusesci, urmata la *ordinulu imperatescu*, va fi de scurtă durată, va trată pe regimulu românesc că pre unu regim amicu, va respectă legile și obiceiurile țierei și averea; proclamațiunea cere în sfersitu concursulu țierei pentru trupele trecătoare spre a ajută nenorocitorulu creștini din Turci'a.

Despre altu actu se mai telegrafăza din St. Petersburg. Este **manifestulu** imperatului rusescu care culminează într'aceea, ca de ore-ce port'a n'a vrutu să asculte de Europ'a. Rusi'a se vede silită a pasi în acțiune și cerendu binecuvîntarea lui Ddiu asupra armelor rusesci ordina armatelor a trece fruntariile turcesci.

„Hermst. Ztg.“ afirma ca ostilitățile s'au și începutu.

Cu ocașiunea *jubileului de 50 ani* sinodulu gr. or. din Caransebesiu a trimis Inaltimei Sele imp. c. r. Serenissimulu Domnu Archiduce **Albrecht** următoarea felicitare:

Sinodulu diecesei gr. or. rom. din Caransebesiu ce togm'a și ține sesiunea sea cutăza a aduce cu celu mai profundu respectu și cu supunere felicitările se adencu semtite, la gloriôsă festivitate a jubileului Inaltimei Văstre c. r., a gloriôsului și pururea probatulu beliduce și erou alu bravei armate a monarhiei austro-ungare. Atotu puternicul Ddiu sa binecuvînte, scutésca și țiena pe Inaltimea Văstra imperiale!

Ioanu Popasu,
episcopu diecesanu.

Inaltimea Sea ces. reg. a răspunsu la acest'a felicitare pe cale telegrafica următoarele:

„Multami'ta mea cea mai cordiale DVăstre și sinodului adunatu pentru bunele DVăstre felicitări cari vinu din mijoculu unui poporu atât de curagiosu (tapfer).“

Albrecht.

Corespondința.

Vien'a 22 Aprile.

O multime de întrebări și eventualități referitoare la neevitabilulu resbelu turco-rusu preocupă lumea diplomatică și politica a Europei întregi. Deocamdata sîntu la ordinea dilei întrebările: Ce șanse va avea resbelulu? Rămănea-va localisatu seu nu? Ce va face Angli'a, Austro-Ungari'a și ce va fi cu Romani'a? etc. Ținut'a statului nostru și sôrtea Romaniei ne interesează în prim'a linia, deci lasandu la o parte alte întrebări ve comunicu referitori la Austri'a și Romani'a următoarele:

Eri s'a ținutu aici unu consiliu de resbelu, la care au luat parte: Archiducele Albrecht, ministrulu comunu de resbelu și încă alți 7 șefi ai comădei generale austriace. Consultarea a duratu mai multe ore și a avutu de obiectu următoarele puncte:

1. Întrebarea mobilisării a întregi armate austriace; 2. Mijlocele și modulu cum s'aru putea efectua acest'a fără a causă prea mari daune și jertfe poporațiunei; 3. eventualitatea ocupării Bosniei și Ertiegovinei; 4. concentrarea unei puteri armate considerabile în Transilvani'a.

Acastă împrejurare precum și alte simptome ne facu a crede ca Austri'a nu va rămănea la ori-ce castu neutră, ci usioru poate întorveni eventualitatea, de care este conditionată intrarea ei în acțiune. Pentru ce? pe partea cui și contra cui? sîntu întrebări pre cari diariile de aici le răspund în diferite chipuri, fie-care în favorulu principiilor, ce reprezintă și a partidei, ce apera. Dar' după cum stau lucrurile se poate dice cu mai multa siguranță ca armat'a austriacă nu va intră în resbelu pentru Turci'a și contra Rusiei. Dorintiele ungurilor și a unora austriaci dualisti nu se voru considera de astă dată, căci precum de sine se întielege, interesele imperiului stau mai susu decatu ale unei seu altei partide. În anul trecut cîndu se pertractă în cas'a ablegatiloru de aici cestiunea orientala, partid'a liberală, a regimului actualu, a combatutu în termeni foarte aspri politic'a regimului și a conducatoriului afacerilor esterne, pre cîndu Hohenwart, celu mai mare adversariu alu regimului, aperia regimulu și politic'a sea în cestiunea orientala. De atunci se putea vedea cătu de neînsemnată este influința, celor ce guvernăză înlauntru asupra cestiunilor grave esterne, cumca în astfelu de cestiuni dau alți factori tonulu și ca contele Andrassy a învetiatu a cedă. În fruntea armatei austriace stă Archiducele Albrecht, pentru care dualismu, tendinție unguresci și veleități constituționale sîntu terra incognita, elu are în vedere dinasti'a habsburgică, glori'a și interesele generale ale monarhiei austriace și pretiuește mai multu amicitia Rusiei pentru Austri'a decatu esirea seu remanerea contelui Andrassy în palatulu de pe Ballplatz. De acest'a e siguru cancelariulu imperialu și de aceea și întorče întieptiescu și cu dibacia mantau'a după ventu. Cele mai mari notabilități militare după Archiducele Albrecht sîntu cei doi generali slavi, Maroicic și Filipovic și afara de acest'i a o multime de generali slavi precum Rodich, Mollinari și alți. Acestia de siguru ca încă trebuiescu pusi în socotă, cîndu e vorb'a de eliberarea creștinilor slavi de sub jugulu pagănu. Deci până cîndu Rusi'a se va luptă pen-

tru eliberarea cestiunilor din orientu, Austria nu numai ca nu o va impiedea ci din contra mai probabilu ca o va spriginii si in acestu sensu este de a se interpreta ocuparea Bosniei si Hertegovinei, ér' nici decâtu cum o interpretéza diuarele turcofile de aici. — Se pare ca e temere cumca ungurii voru lucră de capulu lor si ca la acést'a eventualitate aru fi de a se aduce avisulu datu Romaniei din Germania, cá sa-si concentreze armat'a la frontierele austriace.

De cându subsecretariulu de statu Burke a declarat in parlamentulu englesu cumca despre neutralitatea Romanici nu se face amintire in tractatulu dela Parisu nici in vre-unu altu tractatu internationalu si ca Romania — oficiosu principatele Moldov'a si Valachi'a — in relatiunile esterne cu alte puteri se privesce cá parte integranta a imperiului otomanu, pres'a européna s'a apucatu sa precizeze positi'a internationala a Romaniei si pe bas'a acést'a sa judece ténut'a ei de fatia in complicatiunile orientali. O parte insemnata a diuarestice si diuarestic'a turcofile in genere sustiene ca ténut'a Romaniei nu e in conformitate cu positi'a ei internationala, de óre-ce Romania déca vrea sa fia neutrala trebuie se remonstreze séu contr'a ambeloru párti séu contr'a nici unei'a. Léra ase opune Turciei e revolta contr'a suzeranului. Press'a oficiósá din Vien'a aproba ténut'a Romaniei. Dar' in modu categoricu si in tonu detunatori pasiesce „National Zeitung“ in Berlinu in favorulu Romaniei. Numitulu diuariu in numerulu din 20 l. c. tractându intrebarea orientala intr'unulu din primii articlii de fondu referitoriu la Romania scrie intre altele urmatórele;

„Romania a statu departe de tóte intreprinderile resboinice si de tóte demonstratiunile, nezuinti'a sea a fostu indreptata intr'acolo cá sa remána de pártile invrajbite neatinse. A transmisu list'a desideriorulu sele fatia de pórtá spre a fi considerate la nóu'a regulare a Europei orientale — dar' si aceste dorintie si pretensiuni au fostu modeste si nu treceau marginea pâna la care pórtá erá in stare sa le ofere fára jertfe deosebite pentru sine. Cându planulu rusiloru de a trece prin Romania la Dunare cáscigá din ce in ce mai mare realitate, Romania s'au alaturatu la unu vecinu contr'a cáruia nu avé fortia cá sa se opúie. Cum se dicea intentioná Romania cá sa si concentreze armat'a la o parte si sa lase cursulu evenemintelor. Decisiunea Turciei de a trece Dunarea au schimbatu lucrulu si a impinsu pre Romania pe partea Rusiei. Sub tóte impregiurárele i s'a facutu o atitudine neutrala imposibila. A cautá cu bratiele incruciate cum tiér'a sea devine teatru de lupta intre dóua armate nu se póte presupune nici de unu regimu, nici de unu poporu. Si ca Romania nu póte oscilá intre aliantia rusa si turca e atátu de claru încátu nu mai e de lipsa nici unu cuventu.“

Din Ungari'a Aprile.

Fóia magiara din Budapest'a „Nemzeti Hirlap“ aduce in fruntea numerulu seu din 20 Aprile unu articulu, care merita a fi cunoscutu publiculu românú.

Lasámu deci se urmeze aici amintitulu articulu in intregu cuprinsulu seu:

Egy jajkiáltás.

„In Romania locuiescu la unu patraru de milionu de magiari, singuru in capital'a Romaniei traescu la 2,000 magiari. Numai in Bucuresci se afla 1200 prunci obligati a cercetá scól'a. Dintre acést'i 1200 prunci, 80 cercetéza scól'a sustinuta de biseric'a reformata, iéra 120 scól'a catolica. Va se dica 1000 prunci magiari séu remanu fára scól'a, séu suntu constrinsi a cercetá scótele romane, unde se romaniséza.

In acestu modu au devenitu la 30,000 de prunci magiari — románi (oláh ember).

In genere facemu trist'a esperintia, ca magiarii in Romania fórté usioru se lapeda de natiunalitatea lorú; — caus'a acestui fenomenu extraordinariu este fára indoiéla acél'a ca in intregu clerulu catolicu din Romania, numai 3 preoti suntu magiari; ceilalti se intielegu cu turm'a lorú romanesce, in limb'a romana le predica, in limb'a romána severiescu marturisirea.

Avenim deci lipsa de preoti magiari si de scóte magiare.

Suntemu inse seraci si intre impregiurárele presente vitrege ne este imposibilu a ne ajut. insine.

In cátrá sa ne aruncámu privirile, cátra cine sa ne adresámu cu vocea nóstra durérosa, déca iubit'a nóstra patria natale, déca natiunea magiara nu ne va ascultá rugamintea nóstra: salvati magiarismulu in Romania, salvati-lu in interesulu natiunei nóstre!

Trebuie óre-care comentariu la acestea cuvinte?

Ne adresámu deci in prim'a linia cátra episcopii magiari, rogandui sa tramita compatriotiloru lorú din Romania preoti magiari.

Ne adresámu mai departe cátra toti acéi'a cáror'a le jace la inima sórtea magiarismulu.

Amu ajunsu tempuri grele. S'amu inaintea unoru eveneminte, in fati'a cáror'a usioru putemu deveni intr'o situatiune, in care magiarismulu va fi avisatu a-si încordá intrég'a sea putere materiala si morala.

Daruiti deci pentru scól'a magiara din Bucuresci.

Neavendu date statistice oficióse la mána, nu voiu contestá autencitatea datelorú numerice, le voiu primí de bani buni, a-ia cum suntu espuse in „Nemzeti Hirlap.“

Va se dica in Romania locuiescu 250,000 magiari emigrati din Ungari'a, specialu in Bucuresci 25,000 magiari.

Si ce dorescu ei?

De-si emigrati din liber'a Ungaria, departe de „vét'r'a stramosiésca,“ ocoliti de elemente straine in tiéra straina; totusi nu si-au uitatu de originea lorú; din contra ei dorescu a remanea si mai departe, ce au fostu, adeca „magyar ember“; spre acestu scopu voiescu a-si conservá religiunea lorú magiara, limb'a si scótele lorú magiare.

Acést'a este dorintia magiariloru emigrati in Romania, exprimata in articolulu amintitu mai susu.

Noi vomu dice la rendulu nostru, ca dorintia e pre deplinu legitima. Dá e legitima, de óre-ce dupa ale nóstre vederi ori-cine are innascutulu si nedisputaverulu dreptu de a se cultivá in limb'a sea, de a-si conservá limb'a si natiunalitatea. Dorere inse, ca acestu santu dreptu nu se respectéza dupa cuviintia prin unele staturi...

O intielegemu deci pre deplinu si nu ne supera nici decâtu, ca magiarii emigrati voiescu a avea scótele si bisericéle lorú natiunale magiare in Romania, si ca spre acestu scopu ceru spriginulu materialu alu compatriotiloru lorú din Ungari'a. Ba ce e mai multu avemu dreptu cuventu a fi mandri, ca fratii nostri de preste Carpati nu oprescu pe emigratii magiari intru acést'a a lorú intreprindere.

O adenca durere ne cuprinde inse inimele, déca cugetámu cum ne tractéza in privintia acést'a regimulu din Budapesta pre noi, românii din Ungari'a.

Nu va fi fára interesu a trage din acestu punctu de vedere o paralela intre ténut'a Romaniei si a Ungariei.

Resultatele estu modu dobandite suntu fórté caracteristice.

Magiariloru emigrati in Romania in numeru de 250,000 le este iertatu a avea scótele si bisericéle lorú natiunale; ba ce este mai multu guvernulu principelui Carolu le subventiuneza scótele si bisericéle lorú din Bucuresci si unele din provincia. Dovada bugetulu Romaniei pro 1877.

Stravechiloru locuitori ai Transilvaniei si a unei párti din Ungari'a, româniloru in numeru de 3,000,000 su-

flete, inca le este iertatu a avea scóte si bisericéle natiunale; inse subventiunea data spre acestu scopu de preagratiósulu imperatu pe tempulu absolutismulu, in er'a constitutiunala magiara guvernulu regelui Ungariei ni-o micisóreza, si ne amenintia a ni-o subtrage cu totul, punendu subventiunea bisericéi nóstre intre spesele extraordinare ale statulu. Dovada bugetulu Ungariei asemenea pro 1877. Sa continuámu a trage paralela mai departe.

Veneticiloru magiari din Romania le este iertatu a cere ajutoriu materiale dela compatriotii lorú din Ungari'a, spre ajungerea scopuriloru lorú culturale.

Dovada colectele care se facu in Ungari'a pentru ei, dovada ajutoriulu episcopiloru magiari.

Romániloru din Ungari'a si Transilvania prin ordinatiunea ministrului Trefort — mai bine disu prin ucasulu ministrului Trefort — le este strictu opritu a primí pentru scótele lorú ajutoriu din strainatate. Dovada subventiunea detrasa dela gimnasiulu nostru din Brasiovu. Magiarii se potu cultivá in directiune natiunala magiara in Romania.

Noi inse — de-si cu inim'a franta de durere — trebuie sa suferimu cele mai crunte atentate a magiarismulu, indreptate contr'a limbei si natiunalitatei nóstre.

Dovada colectiunile de bani facute in publicu cu scopulu de a magiarisá românii din comitatulu Uredói; dovada nenumeratele legi si ordinatiuni, cari ne oprescu intrebuintiarea limbei nóstre materne in afacerile publice; despre delaturarea sistematica a româniloru din posturi nici sa nu mai amintimu. Et nunc venio ad...

Sub regimulu lui I. C. Bratianu, a marelui demagogu si agitatoru daco-romanu — nu sciu cu tèmeiu, ori ba, destulu ca foile magiare asiá ni-lu descriu — magiarii emigrati in Romania ceru a li se tramite bani si preoti magiari din Ungari'a. Ba ce e mai multu spunu lumei francu, ca au de a conservá si intári elementulu magiaru din Romania, de óre-ce „usioru potu deveni intr'o situatiune, in fati'a cáreia magiarismulu va trebui sa-si încordeze intrég'a sea putere morala si materiala.“

Nu aru fi fára interesu a scí, ce aru dice liberalulu guvernulu magiaru din Budapest'a, déca aru voi a aplicá românii din Ungari'a in scótele lorú preoti, profesori si invetiatori nascuti si crescuti in Romania libera.

Din acelea insirate mai susu — nimenea nu va putea dovedi, ca a-si fi esageratu intru ce-va — urméza, ca este fórté mare diferentia intre ténut'a guvernulu magiaru, si acea a guvernulu românú.

Nu este usioru lucru, a ne esplicá caus'a ratiunala a diferentiei insemnate intre ténut'a acestorú dóue staturi vecine, avisate dela natura a traí in buna intielegere si in amicicia reciproca sincera.

Avendu tóte aceste in vedere va trebui, sa constatámu, ca stámu inaintea unei enigme.

In sfersitu sa ne resumámu! Ferbintea nóstra dorintia este, cá regimulu magiaru sa rumpa cu sistem'a de pâna acum.

Miscările din orientu au doveditu, ca interesele neamulu romanescu si a magiariloru suntu cu multu mai identice, decâtu cum s'au parutu barbatiloru de statu ai Ungariei pâna acum.

Interesulu bine intielesu alu magiariloru nu póte fi acél'a, de a jigni pre románi intru prosperarea si cultivarea lorú pacinica.

In fine este nedreptu, cá „alkotmányos magyarország“ sa opréscá cetatienii sei de natiunalitate romána intru ajungerea acelorú scopuri culturale, spre a cáror'a realizare se potu nisui liberu magiari straini „in der wilden Walachei.“

Sciri mai nóue.

La „Politische Cor.“ i se scrie din Bucuresci sub 25 Aprile: Eri au ocupatu 15,000 rusi podulu drumulu de feru dela Barbos. Eri intrara 50,000 rusi in Romania. Unu corpu puternicu rusescu inaintéza spre Dobrudja. Pána eri sér'a turcii au remasu neclatiti la Dunare. Scirea despre ocuparea Calafatulu nu este adeverata. Armat'a romána s'a retrasu dela Dunare, s'a impartitu in dóue corpuri, si se concentréza la Bucuresci si Craiov'a. Populatiunea romána si turcésca se retrage dela ripele Dunarei.

Alta scire din Bucuresci spune: Turcii parasescu in cea mai mare graba Vidinulu, indreptandu-se spre Dobrudja, unde credu ca va fi ataculu principálu din partea rusiloru. Turcii n'au facutu nici o incercare spre a ocupá Calafatulu, Magurelele, Olteniti'a si Giurgiu.

Din Asia se telegraféza, ca s'au si inceputu unele incaieraturi mai mici. — Luptele intre montenegrini si turci s'au reinceputu.

Varietáti.

* * Prelegerea publica asup'r'a „grá-dinei scolare“. Prelegerea anunciata pentru 10/22 l. c. pe cale privata s'a amanatu pe Duminec'a urmatóre. Acést'a amanare regretabila este motivata prin multele ploii, cari aru fi facutu preste putintia cercetarea grá-diniloru etc. Suntu poftiti deci toti D. Dnii invetiatori, preoti si alti barbati interesati din Saliste si comunele invecinate a luá parte in numeru cátu mai mare la prelegerea, ce o va téné dlu prof. D. Comsi'a Dumineca in 17/29 Aprile a. c. in Saliste (lânga Sabiu).

Sabiu, 14/26 Aprile 1877.

Comitetulu despart. III alu Asociatiunei tranne.

* * Jurnalistica magiara! Eaca cum se espectoréza o fóia magiara asup'r'a atotu-puterniculu Tisz'a:

„Regimulu lui Colomanu Tisz'a cauta mórtéa in tergulu, unde cresce noroiu, dispretiu, stigmatizatiune si bolovani...“

* * Resboiu si speculatie de buacte. De cându cu trecerea cestiunei orientale in nóu'a fasa, pretiulu valutei austriace a caditu cu repejune si lucru firescu, pretiurile bucatelorú s'au urcatu mereu, ajungându in tempulu mai din urma unu gradu fórté mare. Caus'a principala trebuie cautata in temerea ce au bursele de produse de a se vedé amenintiate cu sistarea totala a exportulu de cereale din Russia si Romania. Negresitu, sustinerea si indiestrarea cu merinde pentru eventualulu resboiu a unei armate colosale precum se afla ea concentrata in Russia de astadi, au avutu si va avé de resultatu o urcáre progresiva a pretiulu lorú. In dimensiuni neasemenatu mai mari se va intemplá acést'a in Romania, unde mai multe linii ferate in curendu potu fi silite a sistá cu desversire exportulu in bucate. Astfelu se esplicá repediunea pripita, cu care se espedéza spre apusu cerealele si alte marfuri pe liniile ferate Iticani si Turnu-Severinu. Din Galati si Brail'a s'au espedatu spre Ungari'a in dilele mai din urma mai multu de 400,000 maji cucuruzu si gráu.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Aprile 1877.

Metalicele 5%	57 15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	62 25
Imprumutulu de statu din 1860...	107 —
Actiuni de banca...	766 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	69 50
„ „ „ Temisiorene	67 50
„ „ „ Ardelenesce	65 40
„ „ „ Croato-slavone	— —
Argintu...	412 90
Galbinu...	6 11
Napoleonu d'auru (poli)...	10 42
Valut'a nóua imperiale germána...	68 65